

ΛΕΩΝΙΔΑ ΑΝΤΡΕΓΙΕΒ

Ο ΤΟΙΧΟΣ

Τῆς ἀγαπῆμῆς μου
Ξερούλας Τσαγκοπούλου

Α. Ξ.

I

Ἐγὼ κ' ἓνας ἄλλος λεπρὸς συρθήκαμε μὲ προσοχὴ ἴσαμε τὸν τοῖχο καὶ κοιτάξαμε ἀπάνω. Ἀπὸ κεῖ δὲ φαινότανε ἡ ἄκρη τοῦ π' ἀνέβαινε ἀπότομα ψηλά καὶ μὲ τὶς ἴσιες πλευρὲς τοῦ σά νάκοβε τὸν οὐρανὸν σὲ δυὸ κομμάτια. Καὶ τὸ μισὸ κομμάτι τοῦρανοῦ ποῦ φαινότανε ἀπ' τῆ δικῆς μας μεριά, εἴταν κατὰμυρο, ἐνῶ στὸν ὀρίζοντα, σκοῦρο πλέ, τόσο ποῦ δὲ μπορούσε κανεὶς νὰ καταλάβῃ ποῦ τέλειωνε ἡ μαύρη γῆ κι' ἀρχίναγε ὁ οὐρανός. Καὶ σφιγμένη ἀνάμεσα στὴ γῆ καὶ στὸν οὐρανὸ πνιγότανε ἡ μαύρη νύχτα στενάζοντας ὑπόκοφα καὶ βυρειά, ἐνῶ κάθε στεναγμός της ξεροντούσε ἀπὸ τὰ σπλάχνα της μιὰν ἄμμο ψιλή καὶ καυτὴ, ποῦκανε νὰ καίνε μαρτυρικὰ οὐ πληγὲς μας.

— Ἄς δοκιμάσουμε νὰ πηδήξουμε τὸν τοῖχο, — μοῦτε ὁ λεπρὸς κ' ἡ φωνὴ τοῦ ἔβγαε ἀπὸ τὴ μύτη μὲ μιὰν ἄσκημη μυρουδιά σὰν τὴ δικιά μου.

Μοῦδαλε τὴν πλάτη τοῦ κ' ἐγὼ ἀνέθηκα ἀπάνω. Ὡς τόσο ὁ τοῖχος εἴταν πάντα ψηλός. Ὅπως κι' ὁ οὐρανός, ἔτσι κι' αὐτὸς χωρίζε τὴ γῆ σὲ δυὸ, κοιτότανε ἀπάνω της σὰν ἓνα χοντρὸ καλοθερμμένο φίδι, ποῦπεφτε στὸ γκρεμνόν, κ' ὑψώνονταν στὰ βουνά, ἐνῶ τὸ κεφάλι κ' ἡ οὐρά του κρυβότανε πίσω ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα.

— Ἐ, τότες ἂς τόνε σπάσουμε ! πρότεινε ὁ λεπρὸς.

— Ἄς τόνε σπάσουμε ! παραδέχτηκα κ' ἐγώ.

Χτυπήσαμε τὰ στήθια μας ἀπάνω τοῦ κ' ὁ τοῖχος βάρφτηκε μὲ τὸ αἷμα τῶν πληγῶν μας, μὰ ὡς τόσο ἔμεινε βουβός κι' ἀκίνητος.

Καὶ μεῖς ἀτελειστήκαμε.

— Σκοτώστε μας ! Σκοτώστε μας ! στενάξαμε καὶ σερονόμασταν, μὰ τὰ πρόσωπα ὀλονῶνε γύριζαν μ' ἀποστροφή, καὶ μεῖς βλέπαμε μοναχὰ τὶς πλάτες τοὺς ποὺ ἀνατριχίαζαν ἀπὸ βαθειὰν ἀηδία.

Ἔτσι, συρθήκαμε ἴσαμε τὸν πεινασμένο. Καθότανε ἐκεῖνος ἀκοιμισμένος σὲ μιὰ πέτρα, καὶ φαινότανε πὺς κι' αὐτὸς ὁ γρανίτης πονοῦσε ἀπὸ τὶς ἀδύνατες καὶ σουβλερὲς ἀμοιράτες του. Δὲν εἶχε καθόλου κρέας ἀπάνω τοῦ καὶ τὰ κόκαλα χτυποῦσαν σὲ κάθε κίνηση ποῦκανε καὶ τὸ στεγνὸ πετσί του ἔτριζε. Τὸ κάτω σαγόνι του κρεμότανε κι' ἀπὸ τὸ μαῦρο ἀνοιγμα ἔβγαине μιὰ φωνὴ ξερὴ καὶ τριζάτη :

— Πεινώ.

Καὶ μεῖς ἀρχινήσαμε νὰ γελᾶμε καὶ συρθήκαμε μὲ περισσότερην γρηγοράδα, ὡς ποῦ συγκρουστήκαμε μὲ ἄλλους τέσσερις ποὺ χόρευαν. Μιὰ σμίγανε, μιὰ χωρίζονταν, ἀγκάλιαζαν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον καὶ γύριζαν καὶ τὰ πρόσωπά τοὺς εἰντουσαν ὠχρά, βασανισμένα, χωρὶς χαμογέλιο. Ἐνας ἀπ' αὐτοὺς ἀρχίνησε νὰ κλαίῃ, γιατί κουράστηκε ἀπὸ τὸν ἀτέλειωτο χορὸ, καὶ παρακαλοῦσε νὰ σταθῇ, ὁ ἄλλος ὅμως τὸν ἀγκάλιασε σιωπώντας καὶ τὸν στρεφογύριζε, καὶ πάλι ἀρχισε νὰ σμίγεται καὶ νὰ χωρίζεται, ἐνῶ μὲ τὸ κάθε βῆμα ποῦκα-

νε κυλοῦσε κ' ἓνα χοντρὸ θολὸ δάκρυ ἀπ' τὰ μάτια του.

— Θέλω νὰ χορέψω, εἶπε ἀπ' τὴ μύτη ὁ σύντροφός μου, ἐγὼ ὅμως τὸν τραβήξα πὺδ μακριά.

Πάλι μπροστά μας εἴταν ὁ τοῖχος καὶ κοντὰ του καθόντανε δυὸ ἄνθρωποι σκυμμένοι. Ὁ ἓνας σ' ὀρισμένο χρονικὸ διάστημα χτυποῦσε τὸν τοῖχο μὲ τὸ κούτελο κι' ἔπεφτε χάμω, χάνοντας τὶς αἰσθήσεις, ἐνῶ ὁ ἄλλος τὸν κοιτάζε σοβαρά, φιλαρωῦσε μὲ τὸ χέρι τὸ κεφάλι του, ὕστερα τὸν τοῖχο κι' ὅταν σινερχότανε τοῦλεγε :

— Πρέπει ἀκόμα τώρα ἔμεινε λίγο πιά.

Κι' ὁ λεπρὸς γέλασε.

— Εἶναι δυὸ κοιτοί, εἶπε φουσκώνοντας εὐθυμία τὰ μάγουλα. Εἶναι δυὸ κοιτοί. Θαρροῦν πὺς ἐκεῖ εἶναι φῶς. Μὰ κ' ἐκεῖ εἶναι σκοτεινά, κ' ἐκεῖ σέρνονται οἱ λεπροὶ καὶ παρακαλοῦν : σ κ ο τ ῶ σ τ ε μ α ς.

— Ἀμὲ ὁ γέρος ; ρώτησα ἐγώ.

— Ἐ, τί ὁ γέρος ; ἀποκρίθηκε ὁ λεπρὸς. Ὁ γέρος εἶναι κουτός, στραβός, καὶ δὲν ἀκούει τίποτε. Ποῖος εἶδε τὴν τρυπίτσα ποῦ σκάλισε στὸν τοῖχο, τὴν εἶδες ἐσύ ; Ἐγὼ τὴν εἶδα ;

Τότεθύμισα ἐγώ, κι' ἐχτύπησα δυνατὰ τὸ σύντροφο στὶς φουσκες, ποὺ σχηματίστηκαν ἀπάνω στὸ κρανίον τοῦ καὶ φώναξα :

— Τότε γιατί σέρνεσαι καὶ σὺ ὁ ἴδιος ;

Ἀρχίνησε νὰ κλαίῃ, κι' οἱ δυὸ μας ἀρχινήσαμε νὰ κλαίμε καὶ συρθήκαμε παρακάτω παρακαλώντας :

— Σκοτώστε μας ! Σκοτώστε μας !

Μὰ τὰ πρόσωπα γυρίζανε ἀνατριχιάζοντας, καὶ κανεὶς δὲν ἤθελε νὰ μᾶς σκοτώσῃ. Τοὺς ὁμορφους καὶ τοὺς δυνατοὺς τοὺς σκόταναν, ἐμᾶς ὅμως φοβόταναν ν' ἀγγίξουνε. Τοὺς ἀτίμους !

II

Ἐμεῖς δὲν ἔχοιμε οὔτε ὥρα, οὔτε χρόνο, δὲν εἶχαμε χῆς, οὔτε σήμερις, οὔτε αὔριο θάχοιμε. Ἡ νύχτα δὲν ἔφευγε ἀπὸ κοντὰ μας καὶ δὲν ἀναπαύοντανε πίσω στὰ βουνά, γιὰ νὰ ξανάρθῃ ἀπὸ κεῖ, δυνατὴ, καθαρόμυρη καὶ ἡσυχῇ. Γι' αὐτὸ εἴταν πάντα τόσο κουρασμένη, πνιγμένη καὶ σκυθρωπὴ. Εἴταν κακιά. Ἐρχότανε μέρες ποὺ δὲν μπορούσε πιά νὰκούῃ τοὺς στεναγμούς μας καὶ τοὺς θρήνους μας, νὰ βλέπῃ τὶς πληγὲς μας, τὴ θλίψη καὶ τὴν ὀργὴν μας, καὶ τότες μὲ τρικυμισμένη μανία ἔβραζε, τὸ μαῦρο στήθος της ποὺ κόχλαζε ὑπόκοφα. Ἐμούγκριζε γύρω μας σὰ φιλακισμένο θεριό, ποῦ τοῦ ταράχτηκε τὸ μυαλὸ κι' ἀνοιγόλεινε μὲ ὀργὴν τὰ φλογισμένα κι' ἄγρια μάτια της, ποὺ φώτιζαν τοὺς μαύρους ἀτέλειωτους γκρεμνούς, τὸ σκυθρωπὸ τοῖχο, μὲ τὴν περήφανη γαλήνην τοῦ, καὶ τὸν ἀξιοθρήνητο σκῶρ τῶν ἀνθρώπων ποὺ τρεμοούλιαζε ἀπὸ φόβο. Κι' ἡ νύχτα ἀγαναχτοῦσε μὲ τὴ μικροπνηχία καὶ τὴ δειλία μας, κι' ἀρχίναγε ἄγρια νὰ γελᾷ, κουνιώντας τὴ σταχτιά παραδολὴ κοιλιά της, ἐνῶ τὰ γέρικα καὶ γυνὰ βουνά ἀρπαζαν αὐτὸ τὸ σατανικὸ γέλιο. Βουίζοντας τὴν ἀκολούθαγε, μὲ μιὰ σκυθρωπὴ εὐθυμία, ὁ τοῖχος, πετώντας παιγνιδιάρικα πέτρες ἀπάνω μας, ἐνῶ ἐκεῖνες τσάκιζαν τὰ κεφάλια μας κ' ἔλκωναν τὰ κορμιά μας. Ἔτσι γλεντοῦσαν αὐτοὶ οἱ γίγαντες, φώναζαν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, κι' ὁ ἀγέρας τοὺς σφύριζε μιὰν ἄγρια μελωδία, κ' ἐμεῖς εἰμωσταν πεσμέ-

νοι χάμω καὶ μὲ φρίκη ἀφιγκραζόμασταν πὺς τὰ σπλάχνα τῆς γῆς σάλευε κάτω πελώριο καὶ μουρμούριζε ὑπόκωφα, χτυπώντας καὶ ζητώντας λευτεριά. Τότε παρακαλούσαμε ὅλοι μαζί :

— Σκοτώστε μας !

Πεθαίνοντας κάθε στιγμή, εἰμασταν ἀθάνατοι σὰν τοὺς θεούς. Ὡς τόσο περνοῦσε ἡ ὁρμή τῆς τρελλῆς ὀργῆς καὶ εὐθυμίας, καὶ ἡ νύχτα ἔκλαιγε μὲ δάκρυα μετάνοιας καὶ στέναζε βαρειά, ξερονώντας ἀπάνω μας βρογμένη ἄμμο, σὰν ἄρρωστη. Ἐμεῖς τὴ συχωρούσαμε μὲ χαρὰ, τὴν κοροϊδεύαμε γιατί εἶτανε τόσο ἐξαντλημένη καὶ ἀδύνατη, καὶ γενόμασταν χαρούμενοι σὰν τὰ παιδιά. Σὰν ἁρμονικὸ τραγοῦδι μᾶς φαινότανε ἡ κραυγὴ τοῦ πεινασμένου καὶ μὲ ζηλιάρικη εὐθυμία κοιτάζαμε ἐκείνους τοὺς τέσσερις πὺς σμίγανε, χωρίζονταν καὶ γύριζαν ρυθμικά μέσα σ' ἓναν ἀτέλειωτο χορὸ.

Καὶ ζευγαρωμένοι ἀρχινάγαμε νὰ γυρίζουμε καὶ μεῖς, ὡς καὶ ἐγὼ ὁ λεπρὸς εὗρισκα μιὰ πρόσκαιρη φιλενάδα. Κι' αὐτὸ εἶταν τόσο εὐχάριστο, τόσο εὐχάριστο ! Τὴν ἀγκάλιαζε καὶ ἐκείνη γελοῦσε καὶ τὰ δοντάκια της ἦσαν ἄσπρα ἄσπρα καὶ τὰ μαγουλάκια της τριανταφυλλένια. Εἶταν τόσο εὐχάριστο αὐτό.

Κι' εἶναι ἀκατανόητο πὺς τ' ἀνοιγμένα μὲ χαρὰ ἄσπρα δόντια ἀρχίζανε νὰ χτυποῦνε, τὰ φιλιὰ νὰ γίνονται πιζρά, καὶ μὲ φωνὲς στριγγλιάρικες ἀπ' ὅπου δὲν εἶχε φύγει ἀκόμα ἡ χαρὰ ἀρχινάγαμε νὰ τρώμε καὶ νὰ σκοτώνουμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον. Κ' ἐκείνη μὲ τ' ἄσπρα δοντάκια, καὶ ἐκείνη χτυποῦσε τ' ἄρρωστο καὶ ἀδύνατο κεφάλι μου καὶ μὲ τὰ σουβλερὰ της νύχια ξέσχιζε τὸ στήθος μου, φτάνοντας ἴσαμε τὴν καρδιά — χτυποῦσε ἐμένα τὸ λεπρὸ, τὸν ἄρρωστο, τὸ φτωχό. Κι' αὐτὸ εἶταν πῶς φριχτὸ ἀπ' τὴν ὀργὴ τῆς νύχτας καὶ ἀπὸ τ' ἀκαρδο γέλιο τοῦ τοίχου. Κ' ἐγὼ ὁ λεπρὸς ἐπληγὰ καὶ ἔτρεμα ἀπὸ φόβο καὶ σιγανά, κρυφὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους, φιλοῦσα τὰ φριχτὰ ποδάρια τοῦ τοίχου, παρακαλώντας τὸν ν' ἀφίση μονάχα ἐμένα σ' ἐκείνονε τὸν κόσμῳ, ὅπου δὲν ὑπάρχουν τρελλοὶ πὺς σκοτώνονται ἀναμεταξύ τους. Ὁ ὑπουλὸς ὅμως τοῖχος δὲ μ' ἀφηνε νὰ περάσω καὶ τότε τὸν ἔφτηνα, τὸν χτύπαγα μὲ τὶς γροθιὲς καὶ ἐφώναζα :

— Κοιτάχτε αὐτὸν τὸν φονιά ! Κοιτάχτε πὺς γελαί μὲ μᾶς !

Μὰ ἡ φωνή μου εἶταν ἀπ' τὴ μύτη καὶ ἡ πνοή μου βρομερὴ καὶ κανένας δὲν ἤθελε ν' ἀκούσῃ ἐμένα τὸ λεπρὸ.

III

Καὶ πάλι σιγήθηκαμε ἐμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι λεπροί, καὶ πάλι γύρω μας ἀρχίζε ὁ θόρυβος, καὶ πάλι γύριζαν ἅφωνα ἐκείνοι οἱ τέσσερις τινάζοντας τὴ σκόνη ἀπ' τὰ ροῦχα τους, καὶ γλείφοντας τὶς αἱματηρὲς πληγὰς τους. Ἐμεῖς ὅμως ἤμαστε κουρασμένοι, πονοῦσαμε καὶ ἡ ζωὴ μᾶς βάρανε φριχτά. Ὁ συνοδὸς μου κάθησε χάμω χτυπώντας συμμετρικὰ τὴ γῆ μὲ τὸ πρισιμένο χέρι του, ἔλεγε γρήγορα-γρήγορα ἀπ' τὴ μύτη :

— Σκοτώστε μας. Σκοτώστε μας.

Μὲ μιὰν ἀπότομη κίνηση πηδήξαμε τότε στὰ πόδια καὶ ριχτήκαμε μέσα στὸ πλῆθος, ἐκεῖνο ὅμως τραβήχτηκε καὶ μεῖς εἶδαμε μοναχὰ πλάτες. Καὶ μεῖς χαιρετούσαμε τὶς πλάτες καὶ παρακαλούσαμε :

— Σκοτώστε μας !

Ἀκίνητες ὅμως καὶ βουδὲς ἦταν οἱ πλάτες, σὰ

δεύτερος τοῖχος. Εἶταν τόσο φριχτὸ νὰ μὴ βλέπῃς τὰ πρόσωπα τῶν ἀνθρώπων παρὰ μοναχὰ τὶς πλάτες τους πὺς εἶταν ἀκίνητες καὶ κουφές. Καὶ νά, ὁ σύντροφός μου μὲ παράτησε καὶ ἔφυγε. Εἶδε ἓνα πρόσωπο, τὸ πρῶτο πρόσωπο, καὶ ἐκεῖνο εἶταν ὅμοιο σὰν τὸ δικό του, πληγωμένο καὶ φριχτό. Μὰ τὸ πρόσωπο αὐτὸ ἦταν γυναικείσιο. Κ' ἐκεῖνος ἀρχισε νὰ χαμογελά καὶ νὰ τήνε τριγυρίζει, λυγίζοντας τὸ λαμπρὸ καὶ σκορπώντας γύρω του δυσωδία, μὰ καὶ ἐκείνη τοῦ χαμογέλασε μὲ τὸ θαυσιασμένο στόμα της, χαμηλώνοντας τὰ μάτια της πὺς δὲν εἶχαν ματοτσίνορα.

Κ' ἐπαντρευτήκανε οἱ δύο τους. Γιὰ μιὰ στιγμή ὁλόγνευε τὰ πρόσωπα γύρισαν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἓνα πλατὺ τρανταχτὸ γέλιο τίναξε τὰ γερά κορμιά : τόσο εἶταν γελοῖοι τὴν ὥρα πὺς ἐρωτοφέρνηνε ἀναμεταξύ τους. Γελοῦσα καὶ ἐγὼ ὁ λεπρὸς.

Εἶναι κοινὸ, μὰ τὴν ἀλήθεια, νὰ παντρεύεται καὶ νεῖς, σὰν εἶναι τόσο ἀσχημὸς καὶ ἄρρωστος.

— Βλάκα, — εἶπα κοροϊδευτικά. — Τί θὰ τήνε κάμῃς αὐτήνα ;

Ὁ λεπρὸς χαμογέλασε μὲ ξιπασιὰ καὶ ἀποκοιήθηκε :

— Θὰ πούλαμε τὶς πέτρες πὺς πέφτουνε ἀπ' τὸν τοῖχο.

— Ἀμὲ τὰ παιδιά ;

— Τὰ παιδιά θὰν τὰ σκοτώνουμε.

Τὶ κουταμάρα : νὰ γεννῶν παιδιά γιὰ νὰ τὰ σκοτώνουνε. Κ' ἔστερα θὰ τὸν ἀπατήσῃ πολὺ γρήγορα — ἔχει τόσο πονηρὰ μάτια.

IV

Τέλειωσαν τὴ δουλειὰ τους — ἐκεῖνοι πὺς χτύπαγαν τὰ κούτελα στὸν τοῖχο, ὡς καὶ ὁ ἄλλος πὺς τὸν θαήραγε, καὶ ὅταν ἐγὼ σύρθηκα κοντὰ τους, ὁ ἓνας κρεμότανε σ' ἓνα γάντζο πούταν καρφωμένος στὸν τοῖχο, καὶ ἦταν ξεστὸς ἀκόμα, ἐνῶ ὁ ἄλλος τραγοῦδαγε σιγανά ἓνα χαρούμενο τραγοῦδάκι.

— Σύρε νὰ τὸ πῆς τοῦ πεινασμένου — πρόσταξε ἐνῶ, καὶ ἐκεῖνος πῆγε ὑπακούοντας καὶ σιγοτραγουδώντας.

Κ' ἐγὼ εἶδα πὺς ὁ πεινασμένος κινήθηκε ἀπ' τὴν πέτρα του. Τριγυρίζοντας, πέφτοντας, ἀγγιζοντας ὅλους μὲ τοὺς σουβλεροὺς ἀγκῶνες του, μιὰ περπατώντας μὲ τὰ τέσσερα, μιὰ σέρνοντας τὸ σκελεθρῶμένο κορμὶ του, ζύγωνε στὸν τοῖχο, ὅπου ταλαντευότανε ὁ κρεμασμένος, καὶ ἔτριζε γελώντας τὰ δόντια, χαρούμενα σὰν τὸ μικρὸ παιδί. Μοναχὰ ἓνα κομματάκι ποδιοῦ ! Ἀρχισε ὅμως, καὶ οἱ ἄλλοι, οἱ δυνατοί, τὸν πρόλαβαν. Σπρώχνοντας ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, γρατζουνώντας καὶ δαγκώνοντας κύλισαν ἐπάνω στὸ σῶμα τοῦ κορεσμένου, τραγονίζοντας τὰ ποδάρια του, ἐνῶ γλείφοντανε δρεγτικά τσακίζοντας τὰ τραγανισμένα κόκαλα. Κ' ἐκεῖνοι δὲν τὸν ἄφησαν νὰ πλησιάσῃ. Μισοκάθησε μπροστὰ τοὺς κοιτάζοντας πὺς τρώγανε οἱ ἄλλοι καὶ γλείφοντανε μὲ τὴ στεγνὴ του γλῶσσα, καὶ μιὰ ἀτέλειωτη κραυγὴ ἔβγαυε ἀπ' τὸ μεγάλο καὶ ἄδειο στόμα του.

— Πει-νῶ.

Τὶ ἀστεῖο πὺς εἶτανε : ἐκεῖνος πέθανε γιὰ τὸν πεινασμένο, ὡς τόσο γι' αὐτόνε δὲν ἔμεινε οὔτε ἓνα κομματάκι ἀπ' τὸ ποδάρι. Κ' ἐγὼ γελοῦσα, καὶ ὁ ἄλλος λεπρὸς γελοῦσε καὶ ἡ γυναῖκα του πὺς ἦταν μπροστὰ ἀνοιγόλειπε παράξενα τὰ πονηρὰ μάτια της : δὲν

μπορούσε νὰ τὰ μισοκλείνει γιατί δὲν εἶχε ματοτσίνουρα. Κ' ἐκεῖνος ἔσκυψε μὲ περισσότερη δύναμη καὶ μανία :

— Πει-νώ.

Μὰ ἡ βραχνάδα χάθηκε ἀπ' τὴ φωνή του, καὶ μ' ἓνα χρουσταλλένιο μεταλλικὸ ἦχο, ποὺ ἦταν διαπεραστικός καὶ καθάριος, σηκώθηκε ψηλά, χτυπήθηκε στὸν τοῖχο καὶ φεύγοντας ἀπ' ἐκεῖ πετοῦσε ἐπάνω στοὺς σκοτεινοὺς γκρεμοὺς καὶ στὶς ἀσπρόμαλλες κορυφές τῶν βουνῶν.

Καὶ σὲ λίγο ἀρχίνησαν νὰ σκούζουν ὅλοι ὅσοι βρίσκονταν κοντὰ στὸν τοῖχο — κ' ἦταν τόσοι πολλοί, — σὰν τὶς ἀκρίδες, ἀχόρταγοι καὶ πεινασμένοι σὰν κ' αὐτές. Θαρροῦσε κανεὶς πὼς κ' αὐτὴ ἡ φλογισμένη γῆ ἀγκομαχοῦσε μέσα σ' ἀνυπόφορα μαρτύρια, ἀνοίγοντας διὰ πλάτα τὸ πέτρινο στόμα της. Καὶ τὸ δάσος μὲ τὰ ξερὰ δέντρα, ποὺ γεννᾶν ἰσθνα μέρος ἀπ' τὸν ἀέρα ποὺ φύσαγε μανιασμένα, φαινότανε σὰ νὰ σήκωναν κ' ἀπλώναν πρὸς τὸν τοῖχο τὰ σπασμωδικὰ τεντωμένα χέρια τους, ποὺ εἶταν ἀδύνατα, σκελεθρομένα, ἀξιοθρήνητα, παρακλητικά, καὶ εἶχαν τόση ἀπελπισιὰ στὴν κίνηση αὐτή, κ' ἀνατρίχιαζαν οἱ πέτρες κ' ἔφρευγαν δειλὰ τ' ἄσπρα καὶ τὰ γαλάζια σύννεφα. Ἀκίνητος ὅμως καὶ ψηλὸς εἶταν ὁ τοῖχος κ' ἀδιάφορα ἀντηχοῦσαν ἐπάνω του τὰ βουητὰ ποὺ διαπερνοῦσαν σκίζοντας καὶ ξεκοιλιάζοντας τὴν πηχτὴ βρομερὴ ἀτιμόσφαιρα.

V

Καὶ τὰ μάτια ὀλονῶνε γύρισαν πρὸς τὸν τοῖχο κ' ἀχτίδες φλογερές χυνόντουσαν ἀπὸ μέσα τους. Πίστευαν καὶ περιμέναν πὼς νὰ - νὰ θὰ πέση ὁ τοῖχος καὶ θ' ἀνοίξῃ καινούργιο κόσμος, καὶ τυφλωμένοι ἀπ' τὴν πίστη, ἔβλεπαν πὰ πὼς ἀρχίζαν νὰ σαλεύουν οἱ πέτρες, πὼς ἀπ' τὰ θεμέλια ἴσαμε τὴν κορυφὴν τρεμολοῦσε τὸ πέτρινο σερπετὸ, ποὺ εἶτανε ποτισμένο ἀπ' τὸ αἷμα καὶ τ' ἀνθρώπινα μυαλά. Ἴσως πάλι νᾶταν τὰ δάκρυα ποὺ τρεμουλιάζαν στὰ μάτια μας καὶ μεῖς θαρροῦσαμε, πὼς ἦταν ὁ τοῖχος, καὶ τότε γίνηκε πρὸ διαπεραστικὸ τὸ βουητὸ μας.

Ἡ ὁργὴ κ' ὁ θρίαμβος μιᾶς σύντομης νίκης ἀντήχησε μέσα του. Καὶ νά, τί γίνηκε τότες. Ψηλά, ἐπάνω σὲ μιὰ πέτρα ἀνέθηκε μιὰ γυναῖκα γριὰ κ' ἀδύνατη μὲ βαθυλιασμένα ξερὰ μάγουλα καὶ μακρὰ μαλλιά, ἀχτένιστα, ποῦμιαζαν μὲ λευκὴ χαίτη πειναμένου γερόλυκου. Τὰ ροῦχα της εἶταν σκισμένα, δείχνοντας τοὺς κτρινωποὺς κοκκαλιάρικους ὤμους καὶ τὰ στεγνὰ κρεμασμένα στήθια ποῦδωσαν τὴ ζωὴ σὲ πολλοὺς, καὶ ποὺ ἦσαν τώρα στεγνὰ ἀπ' τὴ μητροτότητα. Ἀπλώσε τὰ χέρια της στὸν τοῖχο καὶ τὰ βλέμματα ὀλονῶνε τὴν ἀκολουθοῦσαν: μίλησε κ' ἡ φωνὴ της εἶχε τόσο πόνο, ποὺ σάπασε ντροπισμένον τὸ ἀπελπιστικὸ σκούξιμο τοῦ πεινασμένου.

— Δὸς μου τὸ παιδί μου ! εἶπε ἡ γυναῖκα.

Ὅλοι σιωποῦσαν χαμογελώντας μὲ κακία καὶ περιμένοντας τί θ' ἀποκριθῇ ὁ τοῖχος. Ἐνας κοκκινόγκριζος λεχὲς φάνηκε ἀπάνω στὸν τοῖχο, κ' ἦταν τὰ μυαλά ἐκεῖνο, ποὺ ἡ γυναῖκα ὀνόμαζε «παιδί της» καὶ μεῖς περιμέναμε μ' ἀνυπομονησίαν, αὐστηρά, τί θ' ἀποκρινότανε ὁ ἄτιμος φονιάς. Κι' ἦταν τέτοια σιγὴ γύρω μας π' ἀκουγότανε τὸ γλύστριμα ποῦκαμαν τὰ σύγνεφα, ποὺ τρέχανε ἀπάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια μας

ὥς κ' ἡ νύχτα ἀκόμα κλείδωσε τοὺς στεναγμοὺς μέσα στὸ στήθος της καὶ μοναχὰ ξερνοῦσε μ' ἓνα ἀλαφρὸ σφύριγμα τὴν κατὴν ἄμμο ποὺ κατάρταγε τὶς πληγές μας. Καὶ πάλι βούτζε ἡ σκληρὴ καὶ πικρὴ ἀπαίτηση.

— Ἀκαρδε, δὸς μου τὸ παιδί μου !

Ὅλο κ' αὐστηρότερο, ὅλο καὶ σκληρότερο γινότανε τὸ χαμογέλιο μας, μὰ ὁ ὑπουλὸς τοῖχος σιωποῦσε. Καὶ πότε ἀπ' τ' ἄφρωνο πλῆθος βγήκε ἓνας ὁμορφος κ' αὐστηρὸς γέρος καὶ στάθηκε πλάγι στη γυναῖκα.

— Δὸς μου τὸ γιό μου ! εἶπε.

Τὶ ἄγρια ποὺ ἦταν καὶ τί εὐχάριστα ! Ἡ πλάτη μου ἀνατρίχιαζε ἀπὸ τὸ κρύο κ' οἱ μασκάλες συστέλλανταν ἀπὸ ἓνα κύμα ἀόρατης καὶ φοριχτῆς δύναμης, ἐνῶ ὁ συνοδὸς μου μὲ σκουντοῦσε στὸ πλευρό, χτυπώντας τὰ δόντια κ' ἡ βρομερὴ πνοή του ἔβγαине συρίζοντας σὰν ἓνα πλατὺ κύμα ἀπ' τὸ σάπιο στόμα του.

Καὶ νά, βγήκε ἀπὸ τὸ πλῆθος ἓνας ἀκόμη ἀνθρώπος κ' εἶπε :

— Δὸς μου τὸν ἀδερφό μου !

Κι' ἓνας ἄλλος βγήκε κ' εἶπε :

— Δὸς μου τὸ κορίτσι μου !

Καὶ τότες ἄρχισαν νὰ βγαίνουν ἄντρες καὶ γυναῖκες, γέροι καὶ νέοι κ' ἀπλώναν τὰ χέρια κ' ἀλύγιστα ἤχουσε ἡ πικρὴ ἀπαίτησή τους :

— Δὸς μου τὸ παιδί μου !

Τότε κ' ἐγώ, ὁ λεπρὸς, ἔνοιωσα δύναμη μέσα μου καὶ θάρρος καὶ στάθηκα μπροστὰ καὶ φώναξα δυνατὰ κ' ἀπειλητικά :

— Φονιά ! Δὸς μου τὸν ἑαυτό μου !

Κ' ἐκεῖνος, — ἐκεῖνος σιωποῦσε. Πονηρὸς καὶ ψεύτικος, καμῶνονταν πὼς δὲν ἀκούει, κ' ἓνα ἄγριο γέλιο τράνταξε τὰ πληγιασμένα μάγουλά μου καὶ μιὰ τρελλὴ μανία γέμισε τὶς πονεμένες καρδιές μας. Κ' ἐκεῖνος ὅλο σιωποῦσε, ἀδιάφορα, κουτὰ. Τότες ἡ γυναῖκα τράνταξε μὲ ὁργὴ τὰ στεγνὰ κτρινιασμένα χέρια της καὶ τοῦ πέταξε σκληρά :

— Τότε, νᾶσαι καταραμένος, ἐσὺ ποὺ σκότωσες τὸ παιδί μου !

Ὁ ὁμορφος κ' αὐστηρὸς γέρος ἐπανάλαβε :

— Νᾶσαι καταραμένος !

Καὶ βοῦτζοντας μὲ χιλιόφωνους στεναγμοὺς ἐπανάλαβε ὅλη ἡ γῆ :

— Νᾶσαι καταραμένος ! Καταραμένος ! Καταραμένος !

VI

Βαθεῖα στέναζε ἡ μαύρη νύχτα καὶ σὰν ἓνα κύμα ποὺ τὸ σήκωσε ὁ σίφουννας καὶ μῶλο τὸ βάρος τοῦ ὄγκου του, ποῦσκούζε σὰν θεοῦ, τὸ πέταξε ἀπάνω στὰ βράχια, κουνήθηκε ὅλος ὁ κόσμος κ' ἔκαμε νὰ χτυπήσουν ἀπάνω στὸν τοῖχο χιλιάδες στήθια ποὺ ἦταν τεντωμένα καὶ γεμάτα μανία. Ψηλά ἐπάνω στὰ βαρειοκίνητα σύγνεφα πιτσίλιζε βάφοντάς τα ὁ κόκκινος ἀφρός, φάνταζαν τότες πύρινα καὶ φοβερὰ εἰχνοντάς ἓνα κόκκινο φῶς κάτω, ἐκεῖ, ποὺ ἀγκομαχοῦσε, κόχλαζε καὶ βούτζε κάτω μικρὸ καὶ τιποτένιο, μὰ τόσο φοριχτὰ πολυάριθμο, μαῦρο κ' ἀγριαπτό.

Μὲ νεκρωμένο στεναγμό, γεμάτο ἀνείπωτο πόνο, πλημμύρισε τὸ κύμα — μὰ ὁ τοῖχος στεκότανε ἀκίνητος καὶ σιωπηλός. Ὡς τόσο δὲ σιωποῦσε δειλὰ καὶ ντροπισμένα, — σκιδρωπὰ κ' αὐστηρὰ — γαλήνιο ἦταν

τὸ βλέμμα τῶν ἀσχημάτιστων ματιῶν του καὶ περήφανα σὰ βασιλιάς ἔρχετο ἀπὸ τοὺς ὤμους του τὴν κόκκινη πορφύρα, ποὺ σχηματίζονταν ἀπὸ τὸ αἷμα ποὺ ἔτρεχε βιαστικά ἐπάνω του καὶ οἱ ἄκρες τῆς χάνονταν ἀνάμεσα στὰ παραμορφωμένα πτώματα.

Μὰ πεθαίνοντας κάθε στιγμή εἴμαστε ἀθάνατοι σὰν τοὺς θεοὺς. Καὶ πάλι ξαναβούηξε τὸ πελώριο κῆμα τῶν ἀνθρώπων κορμῶν καὶ χύθηκε μ' ὅλη τὴ δύναμιν ἀπάνω στὸν τοῖχο. Καὶ πάλι πλημμύριζε καὶ ἔτσι πολλές-πολλές φορές, ὡς ποὺ δὲν ἦρθε ἡ κούραση καὶ ὁ θανατικός ὕπνος καὶ ἡ σιγαλιά. Κι' ἐγὼ ὁ λεπρὸς στεκόμουν σιμά του καὶ ἔβλεπα πὼς ἀρχίναγε νὰ σαλεύει αὐτός, ὁ περήφανος βασιλιάς καὶ ἡ φρίκη τῆς πτώσης ἔτρεχε σὰ σπασμὸς ἀνάμεσα στὶς πέτρες του.

— Πέφτει! φώναξα ἐγώ. Ἀδέρφια, πέφτει!

— Γελίσει, λεπρέ, μ' ἀποκρίθηκαν τ' ἀδέρφια.

Καὶ τότε ἀρχίνησα νὰ τοὺς παρακαλῶ;

— Τί πειράζει καὶ ἂν στέκεται ὁ τοῖχος, μήπως κάθε πτώμα δὲν εἶναι καὶ ἓνα σκαλοπάτι ποὺ θὰ μᾶς φέρῃ στὴν κορφή του; Εἴμαστε πολλοὶ καὶ ἡ ζωὴ μας εἶναι βαρειά. Ἄς στρώσουμε μὲ πτώματα τὴ γῆ, ἀπάνω στὰ πτώματα θὰ ρίξουμε καὶ ἄλλα πτώματα καὶ ἔτσι θὰ φτάσουμε στὴν κορφή. Κι' ἂν μείνῃ καὶ ἓνας μοναχὰ ζωντανός—αὐτός θὰ δῇ τὸν καινούργιο κόσμο.

Μὲ μιὰ χοροῦμένη ἐλπίδα κοίταξα γύρω μου—καὶ μόνο πλάτες εἶδα ἐγώ, ἀδιάφορες, καλοθερμμένες, κουρασμένες. Σ' ἓνα ἀτέλειωτο χορὸ γύριζαν ἐκεῖνοι οἱ τέσσερις, ἔσμιγαν, χωρίζονταν, καὶ ἡ μαύρη νύχτα ξερονοῦσε τὴ βορμμένη ἄμμο, σὰν ἄρρωστη καὶ σὰν ἕνας ἄγκος ἀκοπάλματος στεκόταν ὁ τοῖχος.

— Ἀδέρφια! ἰκέτευα ἐγώ. Ἀδέρφια!

Μὰ ἡ φωνή μου ἦταν βραχνή, βγαίνοντα ἀπ' τὴ μύτη καὶ ἡ ἀνάσα μου βορμερή καὶ κανεὶς δὲν ἤθελε ν' ἀκοῖσῃ ἐμένα τὸ λεπρό.

Συφορά!.. Συφορά!.. Συφορά!...

(Ἀπὸ τὸ Ρούσικο)

ΑΘΗΝΑ Ι. ΣΑΡΑΝΤΙΔΗ

ΛΟΥΛΟΥΔΙΟΥ ΘΑΝΑΤΟΣ

Στὴ Λούλια Ν. Μαλαγοδμή,
μὲ τὴν ἀγγελικὴ ψυχὴ

Τὸ παιδί:

Λούλιονδο ἐσύ, ποὺ μαρμαριμένο γέρνεις,
ἀπ' τὸ γιλι τοῦ λίβα προδομένο,
σιὰ μάτια μὲν πιερά δάκρυα μοῦ γέρνεις.
Παρηγοριά γιὰ σένα δὲν ἔχω ἄλλη
μόν' νὰ γιλῶ—στερὸ γιλι σὲ πεθαμένο—
τὰ πέταλά σου ποὺ θροοῦν ἀγάλη - ἀγάλη.

Ὁ ποιητής:

Καὶ ποιά παρηγοριά μοῦρε νὰ γίνῃ
γλυκίτερη; ὦ, ἄς ἦταν καὶ σὲ μένα
σὰν ἡ ζωὴ μὲν ἀγάλη - ἀγάλη σβύνη,
μιὰ ἀγγελικὴ ψυχὴ νὰ μὲ θρηνησῇ
καὶ μ' ἓνα φίλημα σὶ' ἀχνά, σὶὰ κουρασμένα
τὰ μάτια μου, γλυκὰ - γλυκὰ νὰ μὲ κοιμίσῃ!

ΦΟΙΒΟΣ ΛΑΡΑΣ

ΟΙ ΑΛΗΤΕΣ

Κιωρασμένοι, τὰ πόδια τους βουτηγμένα σ' ἓνα πηχτό, μαυροκόκκινο αἷμα, ποὺ ἔτρεχε ἀκατάπαντα ἀπὸ τὶς πληγές, τὰ κορμιά τους γδαρμένα ἀπὸ τοὺς ραβδισμούς, παραμορφωμένοι, ἐλεεινοί, σκονιομένοι, κατὰμαυροὶ ἀπὸ τὸν ἥλιο καὶ τὴ βροχή, σκουφιοί, ἀμίλητοι ἀνέβαιναν ἀπὸ ἀνηφορικὸ δρόμο, μισὴ ὥρα ἔξω ἀπὸ τὴ Λαμία. Ἡ πείνα εἶχε σκάσει τὸ προσωπὸ τους καὶ ἡ δίψα εἶχε κάνει ἀπαίσια τὴ φωνή τους. Ὡς τόσο περπατοῦσαν...

Πίσω τους, πάνω σὲ ὠραία ἄλογα, ἔρχονται πληθὸς στρατιῶτες. Καὶ οἱ χρεμετισμοὶ τῶν ἀλόγων, ἀνακατωμένοι μὲ τὶς βροσιές καὶ τὰ τραγοῦδια τῶν καβαλάρηδων, καὶ οἱ ἀναστεναγμοὶ οἱ βαρεῖοι καὶ θλιβεροὶ ἐκείνων ποὺ περπατοῦσαν μπροστά, ἔδειχναν μιὰ εἰκόνα φρίκης καὶ ἀποτροπιασμοῦ.

Τοὺς εἶχαν ἐξορίσει ἀπὸ τὴν Ἀθήνα καὶ τοὺς ἐπέμεναν σ' ἓνα χωριονάκι τῆς Μακεδονίας. Ἐκεῖ θὰ τοὺς ἀνάγκαιαν νὰ ἐργαστοῦν. Καὶ τὸ ψωμί τους λίγο καὶ ἡ δουλειὰ πολλή καὶ βαρειά. Ὁλόκληρα ἡμερονύχτια περπατοῦσαν. Στὴ Θίβα κάποιος σύντροφος ἔπεσε κάτω. Ἔσκουζε γοερά ἀπὸ τὸν πόνο. Καὶ ὕστερα ἀπὸ λίγην ὥρα ξεψύχησε. Τὸ πτώμα του τὸ ἔθαψαν ἀμέσως γιὰ νὰ μὴ βρωμίῃ. Καὶ ἡ λοιπὴ συνοδεία τραβήξε τὸ δρόμο της.

Βρισκόντουσαν τώρα σὲ μιὰ ἀνοιχτὴ πεδιάδα, ὅταν ὁλόκληρος ὁ τόπος ἐκεῖνος ἀχολόγησε ἀπὸ τὰ κλάματα μιᾶς γυναίκας. Ἐρχονταν τρεχάτη κοντώτας νευρικά τὰ χέρια της, καὶ τὰ ἀχτένιστα μαλλιά της, σὰ φεΐδια, ἀνέμιζαν σιτὸν ἄερα. Φώναζε δυνατὰ κάποιο ὄνομα. Οἱ στρατιῶτες ἀπὸ περιέργεια σταμάτησαν. Ἐκεῖνη τότε σύρθηκε κάτω ἀπὸ τὴν κοιλία τῶν ἀλόγων καὶ τοὺς παρακαλοῦσε θερμὰ νὰ τὴν ἀφήσουν ν' ἀγκαλιάσῃ τὸν ἀδερφό της. Ναί. Τὸν εἶχαν πάρει μαζί μὲ τοὺς ἄλλους. Αὐτὴ τὴν ἄλλη ἡμέρα ποὺ τῷμαθε, πὼς δὲν τῆς ἦρθε ὁ θάνατος. Ἀχ, καὶ τί καλὸς ποὺ ἦταν μαζί της!... Πόσο τὴν ἀγαποῦσε ὁ Γιώργης! Γιατί νὰ τῆς τὸν πάρουν; Τώρα πὼς θὰ ζοῦσε αὐτή; Ποιοὶ εἶναι αὐτοὶ ποὺ χώρισαν τὸν ἀδερφό ἀπὸ τὴν ἀδερφή; Γιώργη! καὶ γέμισε τὸν ἄερα ἀπὸ θρήνους.

Οἱ στρατιῶτες γελοῦσαν. Οἱ ἄλλοιτες ἔκλαιγαν. Κι' ὁ ἀδερφός της ὀρמוῦσε νὰ τὴν ἀγκαλιάσῃ.

Σὲ λίγο ἄρχισε νὰ βρέχει. Τότε κάποιος ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες, βλαστημῶντας φοιχτά, χιτίησε μὲ τὸ θηκάρι τοῦ σπαθιοῦ του τὴ γυναίκα.

— Γιὰ τὸ Θεό! τὸν ἀδερφό μου... φώναξε τὸ δυστυχισμένο ἐκεῖνο πλάσμα, πέφτοντας σὲ χῶμα. Καὶ δόθηκε διαταγὴ νὰ βαδίσουν. Ὑστερα ἀπὸ λίγην ὥρα ἡ συνοδεία χάθηκε, σὰ σύννεφο, σὲ μακρὸς τοῦ δρόμου.

Καὶ ἐνῶ ἀπὸ πάντου ὁ οὐρανὸς βογγοῦσε, τὸ ἄθλιο ἐκεῖνο πλάσμα σηκώθηκε, ἀργὰ καὶ βαρεῖα προχωρώντας πρὸς τὸ μέρος ποὺ τραβήξε ἡ συνοδεία, ὠλόλυξε:

Ἀδερφοῦλη μου... Ἀχ, ἀδερφοῦλη μου!...

Λαμία

ΤΑΚΗΣ ΦΙΤΣΟΣ